

ТИПОЛОГІЯ СИНТАКСИЧНОГО ЗВ'ЯЗКУ В ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ, УСКЛАДНЕНОМУ КОНКРЕТИЗУВАЛЬНИМИ ОДИНИЦЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Аксьонова І.О.,

Донецький національний університет імені Василя Стуса,

вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21000

i.aksonova@donnu.edu.ua

ORCID iD 0000-0002-4150-2029

У статті розглянуто типологію синтаксичного зв'язку в простому реченні, ускладненому конкретизувальними одиницями, визначено поняття синтаксичних конкретизаторів, проаналізовано різні теорії синтаксичного зв'язку, описано вияви синтаксичного зв'язку, яким поєднані конкретизувальні компоненти з граматичною основою речення, охарактеризовано специфіку поєднання цих складників.

Ключові слова: синтаксичний зв'язок, синтаксичний конкретизатор, просте ускладнене речення, підрядний зв'язок, опосередкований зв'язок, подвійний зв'язок.

Аксёнова И.А.

Типология синтаксической связи в простом предложении, осложненном конкретизирующими единицами в украинском языке

В статье рассмотрена типология синтаксической связи в простом предложении, осложненном конкретизирующими единицами, определено понятие синтаксических конкретизаторов, проанализированы различные теории синтаксической связи, описаны проявления синтаксической связи, которой объединены конкретизирующие компоненты с грамматической основой предложения, охарактеризована специфика сочетания этих составляющих.

Ключевые слова: синтаксическая связь, синтаксический конкретизатор, простое осложненное предложение, подчинительная связь, опосредованная связь, двойная связь.

I. Aksonova

Typology of syntactic communication in a simple sentence, complicated by specific constructions in Ukrainian language

The article examines the typology of syntactic connection in a simple sentence complicated by specific constructions. In syntactic science, the question of syntactic connections is important, because they provide a combination of words that are involved in the formation of sentences.

The purpose of the article is to determine the typology of the syntactic connection of specific constructions.

Syntactic specifics, as N. Fomina notes, are explanatory constructions, refinement members of the sentence, substantive constructions, homogeneous members of the sentence with a prepositive generalization word, and other adjacent semantic-syntactic phenomena. This is a two-component construction in which the first component needs an explanation or limitation of its value, while the other one expresses or identifies, or more narrow, specific value of the first component. It is necessary to find out with which syntactic links these components are combined. Some linguists believed that this was a subordinate link (O. Peshkovsky), a coordinated connection (L. Chesnokova, Yu. Ledeniiov) or a special explanatory connection (I. Slinko, N. Guivanyuk, M. Kobylyanska), others emphasized that the specificity of the connection is revealed in stress, intonation and punctuation (I. Ashmarina, M. Shatukh). A. Pryatkina observes that the syntactic nature of the explanatory relations is so peculiar that it can not be described only within the framework of one concept — coordination or subordination.

In Ukrainian linguistics, attention is drawn to a certain subtype of subordination, and it is called an indirect subordination. One of the first peculiarities of the indirect syntactic connection was proved by I. Vykhovanets. An indirect subordination is characterized by the syntactic inequality of the sentence members connected to it, one of which (dependent) is subordinate to the reference, on the one hand, and through the mediation of the reference relates to the third member or the predicative core, for which the semantic-syntactic functions of the reference and dependent components are coordinated, combined by indirect subordination, on the other hand. According to scientists, the types of subordination typical for this type of means of expressions are conjunctions that is and or, the fixed component order, and so on.

Consequently, the specific constructions with the grammatical basis of the sentence is combined, as determined by the linguist, by an indirect subordination. Although there are other views about connection — application,

double syntactic connection. This question is not completely determined, therefore, it requires further thorough study.

Key words: *syntactic connection, syntactic specifier, simple complicated sentence, subordinate connection, indirect connection, double connection.*

Вступ. У синтаксичній науці важливим є питання про синтаксичні зв'язки, оскільки саме вони забезпечують поєднання слів, беруть участь у формуванні речення. Незважаючи на значні досягнення в цій галузі, виникає потреба в ґрунтовному дослідженні зв'язку синтаксичних конкретизаторів у простому ускладненому реченні.

Метою статті є визначення типології синтаксичного зв'язку конкретизувальних зворотів. Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань:** опис типологічних виявів синтаксичного зв'язку, характеристика закономірності синтаксичного зв'язку конкретизувальних одиниць з основною предикативністю речення.

Критичний огляд літератури. Дослідження типології синтаксичних зв'язків має тривалу традицію. Зокрема це питання проаналізовано в працях І. Арібжанової, І. Вихованця, А. Загнітка, Н. Кобченко, В. Кононенка, Н. Патроєвої, К. Шульжука та ін.

Поняття «синтаксичний зв'язок» І. Арібжанова тлумачить так: «синтаксичний зв'язок — це формальне вираження відношень між функційними компонентами, тобто спосіб вираження семантико-синтаксичних відношень» [1, 75]. Щодо видів зв'язку, їхньої кількості на сьогодні немає єдиного погляду. Наприклад, І. Вихованець у синтаксичних одиницях-конструкціях виокремлює такі основні типи синтаксичних зв'язків: предикативний — зв'язок (у простому й частково в складному реченнях), підрядний зв'язок (у простому й складному реченнях, а також у словосполученні), сурядний зв'язок (у складному і простому реченнях та в словосполученні), а також периферійні синтаксичні зв'язки: недиференційований і подвійний. У свою чергу підрядний зв'язок мовознавець поділяє на прислівний детермінантний зв'язок, детермінантний підрядний зв'язок і опосередкований підрядний зв'язок. У своїй праці «Теоретична граMATика української мови» А. Загнітко з-поміж усього загалу синтаксичних зв'язків пропонує розрізняти: реченневотвірні, реченневомодифікаційні та словосполученневотвірні. До реченневотвірних зв'язків дослідник зараховує: 1) предикативний; 2) підрядний прислівний; 3) підрядний детермінантний; 4) сурядний. На думку А. Загнітка, «речення, ускладнене наявністю інших типів синтаксичного зв'язку, крім реченневотвірних, слід кваліфікувати як похідне і встановлювати тип його модифікації. Перетворення речення з формально і семантично елементарного у формально і семантично неелементарне

здійснюється за допомогою реченневомодифікаційних синтаксичних зв'язків, до яких належать: 1) підрядний зв'язок у його детермінантному, подвійному та опосередкованому виявах; 2) напівпредикативний і 3) сурядний» [5, 23].

Складники простого ускладненого речення, як наголошує Л. Коваль, крім предикативного та прислівного підрядного зв'язку, поєднано сурядним (однорідні компоненти) і напівпредикативним зв'язком (відокремлені компоненти).

Отже, напрацювання мовознавців дають змогу виявити специфіку зв'язку синтаксичних конкретизаторів.

Результати дослідження та обговорення. Синтаксичні конкретизатори, як зазначає Н. Фоміна, — це пояснювальні конструкції, уточнювальні члени речення, субстантивні звороти, однорідні члени речення з препозитивним узагальнювальним словом та інші суміжні семантико-синтаксичні явища [15, 6]. Це двокомпонентна конструкція, у якій перший компонент потребує пояснення або обмеження обсягу свого значення, а другий виражає або тотожне, або більш вузьке, конкретне значення першого компонента. Необхідно з'ясувати, за допомогою яких синтаксичних зв'язків поєднано ці складники. Деякі мовознавці вважали, що це підрядний зв'язок (О. Пешковський), сурядний зв'язок (Л. Чеснокова, Ю. Леденьов) або особливий пояснювальний зв'язок (І. Слинько, Н. Гуйванюк, М. Кобилянська), інші наголошували, що специфіка зв'язку виявлювана в наголосі, інтонації та пунктуації (І. Ашмаріна, М. Шатух). А. Прияткіна зауважує, що синтаксична природа пояснювальних відношень настільки своєрідна, що її не можна описати тільки в межах одного поняття — сурядності чи підрядності. Але й виділення пояснення в особливий тип синтаксичного зв'язку, який буде поза сурядністю та підрядністю, не є доцільним. Дослідниця обґрунтовує цю думку тим, що на рівні словоформ пояснювальна конструкція має ознаки сурядності: 1) пояснювальне та пояснення перебувають в однакових семантико-синтаксичних відношеннях відносно загального члена — суб'єктних, об'єктних, атрибутивних, тобто є однофункційними; 2) інтерпозитивна позиція сполучника (*тобто, а саме, або*), який займає позицію між паралельними членами речення і не може бути пересунутий на початок речення із залежними словами. А на іншому синтаксичному рівні має певні риси підрядності: 1) інтонаційне виділення другої частини, яке є свідченням того, що пояснювальний член зале-

жить від пояснюваного; 2) чіткий порядок слів, який фіксує різницю функцій першого та другого компонента (пояснювальне — пояснюване); 3) можливе порушення паралелізму словоформ (називний відмінок при конкретизації); 4) бінарне відношення, характерне для підрядності. Пояснювальне та пояснюване, як наголошує А. Прияткіна, не є однорідними членами речення, функція пояснення є залежною, а також деякі мовознавці сполучники *тобто, а саме* вважають підрядними [12, 32–39].

Види синтаксичного зв'язку розглянуто й у підручнику Н. Валгіної, яка звертає увагу на те, що в ускладненому реченні можливі напівпредикативні відношення, які виникають при відокремленні і не властиві словосполученню. Наприклад, у реченні *Власники, батько і син, працювали над колекцією чверть століття* (Інтер, 20.12.2017, 8:10), відокремлена прикладка *батько і син* стає подібною до форми слова *власники*, ніби накладаючись на нього. Такий зв'язок І. Распопов пропонує називати аплікацією (апplikативним зв'язком). Як зауважує мовознавець, при відокремленні прикладок, як і при відокремленні означень і обставин, які вжито разом з іншими означеннями та обставинами, виникає особливий вид конструктивно-синтаксичного зв'язку між словоформами та їхніми комплексами, який відрізняють від сурядності та підрядності за способом реалізації та за призначенням [13, 263]. Л. Захарова вказує, що сутність аплікативного зв'язку полягає в особливому підпорядкуванні, за якого підпорядкований компонент ніби «накладається» на підпорядковувальний, уподібнюючись йому в синтаксичних відношеннях з іншими членами речення. Аплікативний зв'язок, на думку Н. Валгіної, виникає в результаті реалізації напівпредикативних відношень. Дослідниця наводить приклад: *Мій брат, інженер, сьогодні працює на заводі*. Предикативними відношеннями в цьому реченні зв'язані підмет і присудок: *брат працює*; прикладка *інженер* має напівпредикативне значення, оскільки функційно є наближеною до присудка, порівняйте: *Мій брат — інженер, він працює сьогодні на заводі*. Те, що в цьому складному реченні повідомлено диференційовано, у простому ускладненому — за допомогою відокремлення.

Аплікативні відношення в реченнях з однорідними членами речення між узагальнювальним словом і сурядним рядом однорідних словоформ, а також з уточнювальними відокремленими членами, виокремлює А. Ломов. Наприклад, такі відношення можливі в цих реченнях: *Такий підхід повертає українському війську важливу суспільну функцію — гарт характеру, формування особистості, громадянина нової якості* (Українська правда, 31 жовтня 2018); *Перед нами стояло троє озброєних, у чорній формі, людей* (Opinion, 19 лютого 2019).

На думку І. Арібжанової, насамперед дослідники звертали увагу на поєднання уточнення з уточнюваним компонентом, а потім можливості уточнення «розширили» за рахунок третього складника: «Це вже подвійний зв'язок, з трьома лініями зв'язаності: основною для уточнювальної конструкції = уточнюваний компонент + уточнення; базовою = опорне слово + уточнюваний компонент; опосередкованою = опорне слово для уточнюваного + уточнення» [2, 66]. Такий подвійний зв'язок, що поєднує уточнювальні компоненти з граматичною основою речення, Л. Захарова кваліфікує як різновид приєднувального. Приєднувальний зв'язок, як зауважує дослідниця, має спільні ознаки з сурядністю (паралелізм і відкритість конструкції) і підрядністю (семантична нерівнозначність компонентів). Але не є синтезом цих традиційних зв'язків, оскільки приєднання є самостійним складним семантико-синтаксичним явищем, особливістю якого є поширеність на головні та другорядні члени речення, вираження синтаксичних відношень уточнення і домінування семантичного чинника у визначенні синтаксичної залежності компонентів уточнювальної конструкції. Специфіка приєднувального зв'язку в конструкціях з уточненням другорядних членів речення, як стверджує Л. Захарова, полягає в тому, що він не руйнує зв'язків конструктивного рівня (узгодження, керування, прилягання), а «накладається» на них. Дублювання уточнювальним членом речення синтаксичного зв'язку уточнюваного зі стрижневим словом є накладанням приєднувального зв'язку на конструктивний, підрядний, на керування або прилягання для обставин, на керування для додатків і на узгодження для означень.

У своїй дисертації Л. Захарова визначає такі функції приєднувального зв'язку: 1) вираження синтаксичного відношення уточнення між словами, які виконують у реченні функції одного й того ж члена речення; 2) створення синтаксичної структури речення з уточнювальною конструкцією, тобто речення з відокремленим членом зі значенням уточнення; 3) забезпечення умов реалізації семантики слів, які входять до складу уточнювальної конструкції та які виражають ідентичні концептуальні сутності. Отже, як зазначає мовознавець, відокремлений уточнювальний член речення приєднується до уточнюваного і за його допомогою зв'язується з іншими складом речення.

В українському мовознавстві звертають увагу на певний підтип підрядного зв'язку («зв'язок залежного й опорного компонентів у реченні чи словосполученні» [4, 25]) та називають його опосередкованим підрядним зв'язком. Одним із перших особливості опосередкованого синтаксичного зв'язку обґрунтував І. Вихованець. Мовознавець зазначає, що в межах простого

речення є периферійний синтаксичний зв'язок, який здебільшого, на відміну від предикативного, підрядного і сурядного зв'язків, кваліфікують не у формально-синтаксичному, а семантико-синтаксичному плані як пояснювальний зв'язок. «Проте треба визначати на формально-граматичній основі і цей зв'язок, що являє собою опосередкований підрядний зв'язок. Йому притаманна синтаксична нерівноправність поєднаних ним членів речення, один з яких (залежний) підпорядкований опорному, з одного боку, і через посередництво опорного співвіднесений із третім членом або предикативним ядром, щодо якого координуються семантико-синтаксичні функції опорного й залежного компонентів, поєднаних опосередкованим підрядним зв'язком, з другого боку» [4, 28]. Як визначає науковець, типовими для цього різновиду підрядного зв'язку засобами вираження є сполучники *тобто*, або й закріплений порядок компонентів тощо. Наприклад: *Єдиний серйозний плюс, відзначають експерти, бодай якийсь варіант реімбурсації, тобто відшкодування певної частини вартості препаратів* (Opinion, 13 березня 2019); *Всеукраїнська акція відбудеться у понеділок, 18 лютого, об 11:00* (Вежа, 11 лютого 2019). У першому реченні опосередкований підрядний зв'язок поєднує компоненти *реімбурсація* та *відшкодування певної частини вартості препаратів* за допомогою сполучника *тобто*. У другому реченні на цей зв'язок вказує постпозиція залежного компонента *18 лютого*, який є уточнювальним щодо опорного слова *понеділок* і через його посередництво пов'язаний з компонентом *відбудеться*.

А. Загнітко зауважує, що «реченнєвомодифікаційний опосередкований синтаксичний зв'язок виявляється тільки у специфічних формах, які поєднуються з граматичною основою речення опосередковано — через валентно зумовлений / незумовлений компонент» [5, 24]. Джерелом опосередкованого підрядного зв'язку, наголошує мовознавець, є згортання структури простого речення з тотожною семантикою у залежний опосередкований компонент. «Компресія (згортання) зумовлена наявністю тотожних лексичних компонентів, пор.: *Отут в роздоллі, біля гаю, Хороші дні пливуть мої* (М. Стельмах) ← *Отут хороші дні пливуть мої + В роздоллі хороші дні пливуть мої + Біля гаю хороші дні пливуть мої*». [5, 32]. Суть опосередкованого підрядного зв'язку А. Загнітко визначає в тому, що приєднаний за його формою член речення підпорядковано опорному слову і через його посередництво співвідноситься здебільшого з предикативним ядром (інколи одним членом речення), щодо якого й координуються семантико-синтаксичні функції опорного і залежного компонентів. Формально-граматичними показниками опосередкованого підрядного зв'язку найчастіше виступають спо-

лучники *тобто*, або, а саме, зокрема. Наприклад: *Люди з парафії, тобто парафіяльні священики та миряни, повідомляли у 5,2 % про такі випадки* (ЗІК, 14 березня 2019); *Деталі, а саме висотоміри російського виробництва, під виглядом казахського контракту були закуплені через фірми-прокладки за ціною у 85 тис. дол.* (Opinion, 9 березня 2019); *Крім прокурорів, скаржилися до апеляційної інстанції і захисники потерпілих майданівців, зокрема загиблого В'ячеслава Веремія мама* (Українське радіо, 13.06.2018, 19:08); *Це різне насіння, зокрема льон, а також горіхи* (ЗІК, 18 жовтня 2018).

Під час аналізу відокремлених уточнювальних компонентів Л. Коваль звертає увагу, що ці компоненти з конкретизувальною семантикою «перебувають в опосередкованому (через наявність ще одного компонента речення) синтаксичному зв'язку з реченням і характеризуються пояснювально-уточнювальними відношеннями (здійснюється подвійна номінація того самого об'єкта дійсності, однак кожна з номінацій репрезентує об'єкт по-своєму)» [9, 177].

На рівні простого ускладненого речення, як зазначає О. Кадочнікова, значення пояснення є додатковим до основного граматичного значення і виникає «внаслідок згортання — речення тотожності — до будь-якого з компонентів структурної схеми речення, напр.: *А колись же було все так розмірене конкретно, так спокійно й неквапно, їхні статті навперемін з'являлися в журналі, що виходив один раз на квартал*, (як часто? — обставина) *тобто всього лиш чотири рази* (П. Загребельний) — *Один раз на квартал — це чотири рази на рік*» [7, 35]. Пояснювальний компонент у таких реченнях, за визначенням дослідниці, поєднано з предикативним центром з допомогою підрядного опосередкованого зв'язку.

На думку Н. Кобченко, опосередкований підрядний зв'язок не є сумою двох інших зв'язків, а реалізовано водночас між трьома компонентами, тому дослідниця пропонує кваліфікувати його як подвійний. Н. Кобченко зазначає, що подвійний синтаксичний зв'язок «об'єднує різновиди синтаксичного зв'язку на ґрунті їхніх спільних ознак: тричленність конструкції та комплексність розгортання зв'язку. Особливістю такої тричленної побудови є те, що вилучення одного з компонентів призводить до її руйнації. А комплексність полягає в тому, що кожен з трьох компонентів перебуває у синтаксичному зв'язку з двома іншими» [8, 89].

Особливості поєднання конструкції уточнення із реченням розглядала М. Оленяк у дисертації «Семантико-синтаксичні функції уточнення в англійській, українській та польській мовах». Мовознавець підкреслює, що «уточнення виникає лише за умови відповідних синтаксичних відношень та відповідного типу зв'язку (приєднуваль-

ний зв'язок між уточненим та уточнювальним компонентами та опосередкований зв'язок із синкретичним реченням), а також вимагає відповідного структурного оформлення» [11, 15]. Поняття «синкретичне речення» дослідниця визначає як базове речення, що не ускладнене уточнювальним компонентом. Тобто, М. Оленяк виділяє приєднувальний зв'язок між компонентами уточнення та опосередкований зв'язок між уточненням і реченням, до складу якого воно входить.

Висновки. Отже, конкретизувальні зв'язки з граматичною основою речення поєднані, як визначають мовознавці, певним різновидом підрядного зв'язку — опосередкованим.

Показниками такого зв'язку є *сполучники тобто, або, а саме, зокрема* тощо, порядок слів (конкретизувальний складник є постпозитивним щодо конкретизованого), а також уточнювальне поєднане з уточнюваним і через його посередництво пов'язане з третім членом. Хоча є інші погляди щодо зв'язку — аплікація, подвійний, синтаксичний зв'язок, який необхідно розглядати в межах сурядності / підрядності. Це питання не є до кінця визначеним, тому потребує ґрунтовного вивчення.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в аналізі різних виявів синтаксичного зв'язку в простому ускладненому реченні.

ДЖЕРЕЛА

1. Арібжанова І.М. Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису : навч. посіб. / І.М. Арібжанова. — Київ : ВПЦ «Київський університет», 2016. — 159 с
2. Арібжанова І. Уточнення як синтаксичне поняття / І. Арібжанова // Українське мовознавство. — 2011. — № 42. — С. 59-72.
3. Валгина Н.С. Современный русский язык: Синтаксис : учебник / Н.С. Валгина. — Москва : Высшая школа, 2003. — 416 с.
4. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник / І.Р. Вихованець. — Київ : Либідь, 1993. — 368 с.
5. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис : монографія / А.П. Загнітко. — Донецьк : ДонНУ, 2001. — 662 с.
6. Захарова Л.В. Обособленные второстепенные члены предложения со значением уточнения в современном русском литературном языке : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Армавирский государственный педагогический университет, 2008. — 215 с.
7. Кадочнікова О.П. Різномірні кореляції пояснювальних конструкцій: формально-граматичний аспект / О.П. Кадочнікова // Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки (Мовознавство). — 2016. — Том 189. — С. 34-38.
8. Кобченко Н.В. Явища подвійності й перехідності в системі синтаксичних зв'язків сучасної української мови : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Н.В. Кобченко ; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. — Київ, 2018. — 634 с.
9. Коваль Л.М. Модульний курс синтаксису простого речення в українській мові / Л.М. Коваль. — Вінниця : ПП Главацька, 2010. — 208 с.
10. Ломов А.М. Словарь-справочник по синтаксису современного русского языка / А.М. Ломов. — Москва : АСТ : Восток-Запад, 2007. — 412 с.
11. Оленяк М.Я. Семантико-синтаксичні функції уточнення в англійській, українській та польській мовах : дис. ... канд. філол. наук: спец.10.02.17 / М.Я. Оленяк ; Донецький національний університет. — Донецьк, 2011. — С. 15.
12. Прияткина А.Ф. Русский язык: Синтаксис осложненного предложения / А.Ф. Прияткина. — Москва : Высшая школа, 1990. — 176 с.
13. Распопов И.П. Основы русской грамматики / И.П. Распопов, А.М. Ломов. — Воронеж : Издательство Воронежского университета, 1984. — 352 с.
14. Слинко І.І. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання : навчальний посібник / І.І. Слинко, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. — Київ : Вища школа, 1994. — 670 с.
15. Фомина Н.С. Синтаксические конкретизаторы как стилообразующее средство в прозе Н.С. Лескова : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Н.С. Фомина ; Петрозаводский государственный университет. — Петрозаводск, 2009. — 219 с.

REFERENCES

1. Aribzhanova, I. M. (2016). Suchasna ukrainska mova. Bazovi poniattia syntaksysu: navch. posib. [Contemporary Ukrainian Language. Basic Concepts of Syntax]. Kyiv: VPC «Kyivskiy universytet», 159 p.
2. Aribzhanova, I. (2011). Utochnennia yak syntaksychne poniattia [Clarification as a Syntactic Notion]. *Ukrainske movoznavstvo*, No 42, pp. 59-72.

3. Valgina, N. S. (2003). *Sovremennyi russkii yazyk: Sintaksis: uchebnik* [Modern Russian Language: Syntax]. Moskva: Vysshaia shkola, 416 p.
4. Vykhoanets, I. R. (1993). *Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys: pidruchnyk* [Grammar of the Ukrainian language. Syntax]. Kyiv, Lybid, 368 p.
5. Zahnitko, A. P. (2001). *Teoretychna hramatyka ukrainskoi movy: Syntaksys: monohrafiia* [Theoretical Grammar of Ukrainian Language: Syntax]. Donetsk, DonNU, 662 p.
6. Zakharova, L. V. (2008). *Obosoblennyye vtorostepennyie chleny predlozheniia so znacheniem utochneniia v sovremennom russkom literaturnom yazyke* [Separated Secondary Members of the Sentence with the Value of Refinement in the Modern Russian Literary Language]. Dis. kand. filol. nauk: 10.02.01, Armavir, 215 p.
7. Kadochnikova, O. P. (2016). *Riznorivnevi koreliatsii poiasniuvalnykh konstrukttsii: formalno-hramatychnyi aspekt* [Multi-Level Correlations of Explanatory Constructions: formal-grammatical aspect]. *Naukovi zapysky NaUKMA, Filologichni nauky (Movoznavstvo)*, Tom 189, pp. 34–38.
8. Kobchenko, N. V. (2018). *Yavyshcha podviinosti i perekhidnosti v systemi syntaksychnykh zviazkiv suchasnoi ukrainskoi movy* [Double and Transient Phenomena in Syntactic Connections System of the Modern Ukrainian Language]. Dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01, Kyivskiy natsionalnyi universytet im. T. Shevchenka, Kyiv, 634 p.
9. Koval, L. M. (2010). *Modulnyi kurs syntaksysu prostoho rechennia v ukrainskii movi* [Modular Course of Syntax of Simple Sentence in Ukrainian Language]. Vinnytsia: PP Hlavatska, 208 p.
10. Lomov, A. M. (2007). *Slovar-spravochnik po sintaksisu sovremennogo russkogo yazyka* [Dictionary-reference Syntax of the Modern Russian Language]. Moskva: AST: Vostok-Zapad, 412 p.
11. Oleniak, M. Ya. (2011). *Semantyko-syntaksychni funktsii utochneniia v anhliiskii, ukrainskii ta polskii movakh* [Semantic-syntactic Refinement Functions in English, Ukrainian and Polish]. Dys. ... kand. filol. nauk: spets.10.02.17, Donetskyi natsionalnyi universytet. Donetsk, p. 15.
12. Priiatkina, A. F. (1990). *Russkii yazyk: Sintaksis oslozhnennogo predlozheniia* [Russian Language: Syntax of Complicated Sentence], Moskva, Vyssh. shk., 176 p.
13. Raspopov, I. P. & Lomov, A. M. (1984). *Osnovy russkoi grammatiki* [Basics of Russian Grammar]. Voronezh: Izdatelstvo Voronezhskogo universiteta, 352 p.
14. Slynko, I. I., Huivaniuk, N. V. & Kobylanska, M. F. (1994). *Syntaksys suchasnoi ukrainskoi movy: Problemni pytannia: navchalnyi posibnyk* [Syntax of Modern Ukrainian Language: Problematic Issues]. Kyiv: Vyshcha shkola, 670 p.
15. Fomina, N. S. (2009). *Sintaksicheskie konkretizatory kak stileobrazuiushchee sredstvo v proze N. S. Leskova* [Syntactic Specifiers as a Style-forming Means in Prose by N. S. Leskov]. Dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.01, Petrozavodskii gosudarstvennyi universitet. Petrozavodsk, 219 p.

Дата надходження статті до редакції: 18.04.2019.

Прийнято до друку: 14.05.2019.